

REGINTIDUS

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SAJUNGOS LEIDINYS

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

Nr. 7 (148)

1995 m. vasaris

MŪSŲ KONFERENCIJOJE

Vasario 11d. Kaune įvyko LPKTS rajonų skyrių pirmininkų ir tarybos narių konferencija. Kalbėta apie rinkimus į savivaldybes. Rajonų skyrių pirmininkai pateikė savo kandidatų sąrašus ir pranešė, kokiose apygardose balotiruosis LPKTS kandidatai. Apygardų ir kandidatų sąrašas bus paskelbtas "Tremtinyje".

Vilniaus skyriaus pirmininkas P.Jakučionis informavo, kad Vilniaus skyrius rinkimuose dalyvaus kartu su tautininkais ir demokratais.

LPKTS prezidentas B.Gajauskas papasakojo apie Vyzentailio centro komisijos darbą. Jie domėjos iki karo veikusių žydų organizacijų archyviniais dokumentais, galimybę susigrąžinti išlikusį nekilnojamąjį turštą.

"Vienintelė organizacija, kuri nepriima į savo gretas buvusių komunistų partijos narių"- taip pavadinė LPKT sąjungą Seimo narė V.Briedienė. Ji kalbėjo apie LPKTS statusą dešiniuosios pakraipos spaudą, paaiškino naujaji pensijų įstatymą.

Panėvėžio skyriaus pirmininkas J.Čeponis papasakojo apie susitikimą su Prezidentu A.Brazauskui.

LPKTS tarybos narys J.Sakalis apibūdino Lietuvos lenkų kreipinasi į Teisingumo ministeriją, siekiant įregistruoti "Armijos krajovos" klubą, pasivadinusį "Antrojo pasaulinio karo veteranų klubu" ir pasiūlė kreipimosi projekta, kuriam konferencijos dalyviai pritarė.

Konferencija patvirtino budėjimo buvusiųose KGB rūmuose grafiką, priėmė keletą pareiškimų.

Natalija PUPEIKIENĖ

Lietuvos Respublikos
Prezidentui
Lietuvos Respublikos
Teisingumo Ministrui

LPKTS skyrių pirmininkų ir tarybos narių konferencijos Kreipimasis

Mums kelia nerimą Jūsų, gerb. Prezidente, pažadas įregistruoti "Armijos krajovos" klubą, pasivadinusį "Antrojo pasaulinio karo veteranų klubu".

Armija krajova terorizavo ir žudė taikius Lietuvos gyventojus, net kūdikius ir seneliaus vien dėl to, kad jie lietuviai. Ypač žauriai AK gaujos elgesi Molėtų rajone. Giedraičiuose, Dubingiuose, Joniškyje, pietryčių Lietuvoje ir Vilniaus krašte.

"Armijos krajovos" klubo įregistruimas gali turėti nenumatyti pasekmių- supriehinti lietuvių ir lenku visuomenes, pakenkti Lietuvos ir Lenkijos tarpmalstibiniams santykiams.

Prašome atsižvelgti į mūsų nuomonę.

Kreipimasis priimtas vienbalsiai

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Pareiškimas

Esame labiausiai nuo bolševikinio teroro nukentėjusi Lietuvos gyventojų dalis. Šimtai tūkstančių geriausių tautos sūnų ir dukrų paaukojo savo gyvybes kovoje už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę, kentėjo gulaguose ir tremtyje. Jų auka mus atvedė į 1990m. Kovo 11-aą.

Šiandieninis Lietuvos gyvenimas kelia didelių nerimų. Lietuva, garsėjusi žemės ūkio produkty eksportu, šiandien pati priversta iš užsienio importuoti būtiniausius maisto produktus. Didelė visuomenės dalis skursta, daugėja bedarbių, formuoja socialiai remtinų žmonių klasę, priklausanti nuo biurokratinio aparato malonės. Neužkertamas kelias visuomenės turto grobstymui. Dabartinė vyriausybė nėturi strateginio plano, kaip apsaugoti šalį nuo ukinės surutės. Ilgiau taip gyventi negalime.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga, siekdamas glaudžiai bendradarbiauti su visomis dešiniuosiomis jėgomis, skelbia savo poziciją 1995m. kovo 25d. įvykiančiuose rinkimuose.

Kviečiame visus Lietuvos gyventojus aktyviai dalyvauti savivaldybių rinkimuose ir balsuoti už dešiniųjų partijų koalicijos sąrašus. Mūsų išrinkti atstovai pasiryžę glaudžiai bendradarbiauti su dešiniųjų partijų atstovais lygiateisiškumo pagrindu, kartu ieškoti sprendimų ir jų įgyvendinimo būdų.

Visoms dešiniosioms jėgoms linkime žvelgti į ateityį su viltimi ir vadovautis lygiateisiškumo principu.

Priimta LPKTS skyrių pirmininkų ir tarybos narių konferencijoje 1995 02 11

LIETUVOS POLITINIŲ KALNIŲ IR TREMTINIŲ SAJUNGOS PROGRAMA

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga (toliau - Sąjunga) yra politinė organizacija. Svarbiausi Sąjungos veiklos tikslai yra Lietuvos Respublikos Nepriklausomybės ir demokratinės

santvarkos įtvirtinimas, tvirtos moralės visuomenės ugdymas ir gerų tautos gyvenimo sąlygų sudarymas. Svarbus Sąjungos uždavinys yra sovietinės okupacijos ir komunistinio genocido pa-

darinių likvidavimas ir istorinės

tiesos apie pasipriešinimą okupacijai atkūrimas.

Sąjunga yra įsitikinusi, kad Lietuvos valstybės Nepriklausomybė, jos sienų neliečiamumas ir teritorijos vientisumas turi būti saugomas ir ginamas visų valstybės institucijų, visų organizacijų ir kiekvieno valstybės piliečio jėgomis ir pastangomis. Dėl to Sąjunga puoselės tautinę savimonę ir tautinę kultūrą, skatins politines ir ekonominės reformas, stiprins teisėsaugą. Igvendindama šiuos tikslus, Sąjunga:

- sieks demokratinės santvarkos tvirtybės, gerbs teises ir laisves;
- sieks visų patriotinių jėgų konsolidacijos politinėje kovoje prieš prokomunistines jėgas;
- neleis įtraukti Lietuvos į postsovietines sąjungas;
- skatins Lietuvos dalyvavimą tarptautinėse organizacijose, stiprinančiose jos politinį, ekonominių ir karinį saugumą;
- palaijys Lietuvos kariomenės, savanorių ir kitų gynybinių organizacijų visapusiską

Spręsdama sovietinės okupacijos ir komunistinio genocido padarinijų likvidavimo ir istorinės tiesos apie pasipriešinimą

okupacijai atkūrimo uždavinius, Sąjunga:

- sieks, kad būtų priimtas tautos interesus atitinkantis deso-

vietizacijos įstatymas;

- sieks nukentėjusių nuo sovietinės okupacijos asmenų turinių ir pilietynių teisių visiško grąžinimo, komunistinio genocido vykdytojų įvardijimo ir jų patraukimo teisminėms atsakomybėms;

- padės jamžinti žuvusiųjų laisvės kovotojų ir tremtinių atminimą; rinks pasipriešinimo kovų ir okupantų bei su jais bendradarbiavusiuų nusikaltimų medžiagą ir ją skelbs;

- sieks, kad pasipriešinimas okupacijai, kartu ir ginkluota kova, būtų pripažinti teisėta tautos savigyna;

- sieks, kad gyvujų ir žuvusiųjų ar mirusiuų partizanų vadovybės sutekti kariniai laipsniai ir apdovanojimai būtų pripažinti;

- reikalaujus iš buvusios SSRS teisių ir pareigų perėmėjų okupacijos padarytos žalos Lietuvai ir jos gyventojams atlyginimo; reikalaujus grąžinti išvežtās Lietuvos istorijos ir kultūros vertės bei SSRS pasisavintas Lietuvos gyventojų santaupas;

(nukelta į 2 psl.)

Savivaldybės, į kurias LPKTS užregistruavo savo kandidatų sąrašus

- 1. Alytus
- 2. Alytaus raj.
- 3. Biržai
- 4. Druskininkai
- 5. Ignalina
- 6. Jonava
- 7. Jurbarkas
- 8. Kaunas
- 9. Kauno raj.
- 10. Klaipėda
- 11. Kretinga
- 12. Kupiškis
- 13. Lazdijai
- 14. Marijampolė
- 15. Marijampolės raj.
- 16. Neringa
- 17. Pakruojis
- 18. Panevėžys
- 19. Panėvėžio raj.
- 20. Pasvalys
- 21. Prienai
- 22. Radviliškis
- 23. Raseiniai
- 24. Skuodas
- 25. Šakiai
- 26. Šiauliai
- 27. Šiaulių raj.
- 28. Šilutė
- 29. Švenčionys
- 30. Tauragė
- 31. Telšiai
- 32. Ukmergė
- 33. Utēna
- 34. Varėna
- 35. Vilkaviškis
- 36. Vilnius
- 37. Zarasai

1995m. vasaris

TREMINTINYS

Nr. 7 (148)

2

Budėjimo buvusiųose KGB rūmuose grafikas

Kaunas- Jurbarkas
 Šiauliai- Kuršenai
 Telšiai- Klaipėda
 Kėdainiai- Panevėžys
 Prienai- Kaišiadorys
 Marijampolė- Lazdijai
 Plungė- Raseiniai
 Tauragė- Alytus
 Rokiškis- Dusetos
 Kaunas- Jurbarkas
 Šilalė- Rietavas
 Vilnius- Kupiškis
 Jonava- Radviliškis
 Pakruojis- Pasvalys
 Varėna- Druskininkai
 Šakiai- Raseiniai
 Kaunas- Jurbarkas

kovo 4-11d.
 kovo 11-18d.
 kovo 18-25d.
 kovo 25-balandžio 1d.
 balandžio 1-8d.
 balandžio 8-15d.
 balandžio 15-22d.
 balandžio 22-29d.
 balandžio 29-gegužės 6d.
 gegužės 6-13d.
 gegužės 13-20d.
 gegužės 20-27d.
 gegužės 27-birželio 3d.
 birželio 3-10d.
 birželio 10-17d.
 birželio 17-24d.
 birželio 24-liepos 1d.

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS PROGRAMA

(atkelta iš 1 psl.)

- palaikys ryšius su kitų valstybių politinių kalinių ir represuotųjų asmenų organizacijomis, siekiant bendromis pastangomis jveikti komunistinę ideologiją.

Sajunga palaikys Lietuvos teisėsaugos sistemos pertvarymą, piliečių teisių ir teisėtų interesų apsaugą. Valstybė turi garantuoti, kad kiekviena nusikaltimu padaryta žala nukentėjusiam bus atlyginta. Sajunga vykdys griežtos tvarkos ir asmeninės atsakomybės valstybės valdymo ir savivaldybių struktūroje politiką.

Salies ekonomikos reguliavimo nuostatos turi skatinti sąžiningai dirbti. Ne sąžiningas darbas turiapti ekonomiškai nenaudingas. Reikia sudaryti galimybę visiems tik iš sąžiningo darbo pasiturinčiai gyventi ir naudotis kultūros paslaugomis. Šiuo tikslu Sajunga:

- skatins teisėtą privatizacijos procesą, ekonominės reformas, pramonės restruktūrizaciją, naujų darbo vietų kūrimą, vidaus ir užsienio investicijas;

- remi smulkius verslus ar amatus, prioritetas teiks mažai energijos ir vienines žaliavas naudojančiai pramonei, turizmo ir poilsio verslui; skatins ryšių ir susiseikimo infrastruktūrų kūrimą.

Žemės ūkį reikia remti. Pirmiausia remtini ūkininkai, jų kooperatyvai. Sajunga remi smulkų žemės ūkio produkcijai

jos perdibimo įmonių agroserviso įmonių ir kooperatyvų steigimą, produkcijos pardavimo rinkų paieškas. Tęsiant žemės reformą, pirmiausia reikia gražinti žemę teisėtiems jos savininkams.

Valstybė turi remti fundamentalius mokslo tyrimus, klasikinį ir tautos meną, etnokultūrą, saugoti kultūros paveldą. Švietimas- prioritatinė valstybės institucijų sritis. Švietimo sistemos reforma turi vykti sparčiai ir užtikrinti švietimo ir auklėjimo formų jvaivę. Jaunimo tautinis ir dorovinis auklėjimas turi būti valstybinės politikos rūpestis.

Daug vaikų auginančias šeimas, reikia globoti ir remti. Moterų, auginančių tris ir daugiau vaikų, darbę prilyginti vienomenei naudingam darbui.

Pensijos ir pašalpos turi būti skiriama atsižvelgiant į darbo stažą, buvusį uždarbį ir negali būti mažesnės už realųjį minimalų gyvenimo lygi.

Sajunga pripažsta labai reikšmingą Bažnyčios vaidmenį ugdom tautos dorovę.

Programa patvirtinta Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos neeiliniame suvažiavime 1994m. liepos 16d.

Protokolo Nr.205
Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos
prezidentas B.Gačauskas

Linkiu stiprybės ir kantrybės

Sveikinu sulaukus Vasario 16-osios- Valstybės Nepriklausomybės šventės! Linkiu stiprybės, kantrybės ir širdži raminančią valdžios žodžių ir darbų.

Skaitau "Tremtinį". Jau antri metai vis budite ir budite KGB rūmuose, saugodami mūsų kančios istoriją. O kiek buvo dėl to rašyta pareiškimų ir kreipimuisi į valdžią! Viskas kaip į sienu. Toks valdžios elgesys verčia ja nepasitiketi.

Yra tokis posakis- "Maskva ašaromis netiki". Jį prieš visą pasaulį Mask-

va patvirtino Čečenijoje. Ten motinos pro ašaras maldauja nežudyti vaikų, o ji kaip meška mauroja ir mauroja, verždamasi į priekį, lipdama per lavonus... Tačiau kaip suprasti Lietuvos Seimą, kuris nekreipia dėmesio į varguomenės ir kankinių prašymus? Taip gali elgtis tik Maskvos auklėtiniai.

Pernai per Vasario 16-ąją premjeras viešai vis kartoj: "Tarpukario Lietuva,... tarpu karlio Lietuvoje". O kur dingi mūsų prieškarinė Nepriklausoma Lietuva, dėl kurios mus vijo iš namų, gaudė, šaudė ir visaip kankino?

Vasario 16-oji- karceryje

1946m. vasario 16d. Vilniaus KGB rūmuose 11 kamerojbuvo trošku. Jaunuoliai studentai, kuriučia buvo net penki, šiandien buvo pakiliai nusiteikę. Net ir jų jauniausias kolega, kuris po naktinių tardymų sumuštas, į "kotletą" sukrite gulėjo ant grindų kaip negyvas, pakelės galvą linktelėjo į visus. Sveikino (suprask!). Visi žinojo, kad šiandien mūsų tautos šventė. Su siglaudę (kad per "vilkelį" "vilkas" nepamatytų) spaudė, gniaužė vienas kitam ranką.

Kažkuris slaptai tarė: "Kaip Lukšys, Juozapavičius, savanoriai aukojo, taip mes aukojam

save..." Paskui, sėdėdami ant "kūgių" (suviniotų į gniužulą paltų ir kitų drabužių), jaunuoliai slaptai (rankas laikydami už nugaro) Moržės abėcėlės stuksenimui į sieną nutarė pasveikinti kaimynus 8-ąją kamerą. Vyngandui stuksenant staiga atsidarė kameros durų lanelis, ir galvą jkišės čekistas subliovė: "Ką, prakeiktieji faistai, čia dorate?"

Po kokių 15 minučių sužvėgejo subildėjo geležinės durys, ir į kamерą įėjo NKVD kapitanas su keliais eiliniais enkavestais: "Kas iš jūsų beldė į sieną?"

Kadangi visi tylėjo, viršin-

kas nutarė visus nubausti 10 parū karcero.

Studentas Vygaandas nutarė, kad neteisinga visiems kentėti už keliš: "Verčiau aš vienas kentėsi." Iškiestam budėtojui jis prisipažino beldęs. Čia pasipylė bjauriaus viršininko keiksmai ir išvada: "7 paros karcero!"

Atėjės prižiūrėtojas liepė Vyngandui pasiimti daiktus ir eiti su juo. Vaikiną nurengė, ištumė į duobė-karcery, kur aplink buvo tik šaltas cementas, o nuo lubų ant pusnuogio kūno papėsėjo vandens lašai...

Tai buvo Vasario 16-oji...

Jonas KIRLYS

Žemėlapis- himnas

Baigiantis karui, buvau paskirtas mo-

kytojauti į tokią mokyklą, kurią fronto liepsnos su visu inventoriumi buvo sunaikinusios. Buvo likęs tik jos vardas. Gretimame kaime vienas ūkininkas kitaime savo namo gale, vadinamojoje "stancijoje", leido įkurti mokyklą. Visa inventorius teko "susikalėdoti" iš kitų mokyklų. Mokslo metai prasidėjo laiku. Kadangi pa-

talpos buvo mažos, o mokiniai daigiau kaip 60,

tad vienerius metus teko dirbti dvieju pamainomis. Liko viena bėda: niekur ne-

galėjau gauti Lietuvos žemėlapio. O kokia gi mokykla be žemėlapio. Nutariau nupiešti. Gavau didelį lapą storesnio popieriaus ir kibau į darbą. Kadangi dirbau

dviem pamainomis, tad žemėlapį piešiau naktimis, žiūrėdamas į mažutį žemėlapį. Aukštumoms, žemumoms ir pagražinimui naudojau tris spalvas: geltoną, žalią ir raudoną. Nei miestų, nei upių bei ezerų pavadinimų nerašiau, o tik juodai ar mėlynai žymėjau. Sugebėjo vaikai ir didesnius miestus rasti, upė-

mis bei ezerėliais "pakeliauti".

Pasklidio kalbos, kad Lietuvos himnas nebentinkamas, reikia naują sukurti. Aha! Naujas tai naujas, bet ir senojo nevalia užmirštę. Ant viso žemėlapio išrašiau "Lietuva, tėvyne mūsų"... O kad niekas neabejotų, jog mokykla eina "tarybiniu keliu į šviesią ateitį", nupiešiau saulę, po ja- pjautuvėli ir kūjuką, o sostines- Vilnių ir Rygą

p a z y m ē j a u ū ž v a i g ž d u t ē m i s . T a ž em ė l a p i p a k a b i n a u t s i e n o s . K o l a ū d i b a u , j i s k a b ē j o .

Atvažiuoja dar nespėjé p a r a u d o n y t i i n s p e k t o r i a i , u ū k l y s t a e n k a v e d i s t a i su s t r i b a i , k u r i e v i e n a n k a r t a net po suolais ieškojo v art g ū partizanu,- niekas nieko nesako. Žemėlapis-himnas kabo. Bet štai atvyksta naujai iškeptas

raudonas inspektorius. Jis visą mano darbą ivertino gerai, bet žemėlapis-himnas liepia nukabinti.

- Kol švietimo skyrius neduos mūsų mokyklai tikro Lietuvos žemėlapio, tol šis kabėt-atsakiau.

Už dvejų metų perėjau dirbt į kitą mokyklą. Netrukus su kitais tautiečiais užkaltuose vaguose, dainuodami "Su die, sesutės lietuvaite, sudie daržely žolynai...", išvykau į Sibirą.

Vergaudamas Sibire, netikėtai voke be laiško ir atgalinio adreso gavau šešias žemėlapio- himno fotografijas.

Nuoširdžiai dekojau nežinomajam. Ir šiandien nežinau, kas tas narsusis gera-darys.

AJMBRASAS

Ramygala

Kodėl ji apeita, iš eilės išstumta? Gal jos gėdijasi premjeras, kad ji visos tau-tos ašaromis ir krauju sulipdyta, kau-lais paramstyta? Todėl gal bando mū-sų negirdėti ir nematyti?

Norisi balsu šaukti- gana tū paže-minimų! Susimąstykit, koks kraujas jūsų gyslose sruvena! Nejaugi meškos?

Stefanija GREICIENĖ

Latvija

IŠ SEIMO IR VYRIAUSYBĖS RŪMŲ

Mažoji Santara kelia vėliavą

Vasario 1d. Demokratų partijos, LPKT Laisvės ir Taučininkų sajungos frakcijų vadovai padarė pareiškimą, kuriamė konstatuoja, kad Seimo daugumas, Vyriausybės ir Prezidento "vykdama vidaus ir užsienio politika yra neefektyvi, mažina valstybės saugumą ir stabilitumą", be to, "menkinamas Seimo demokratijos garanto autoritetas". Minėtosios frakcijos, siekdamos "iš esmės taisyti susidariusių padėtį, nutarant savo veiksmus Seime, keistis informacija ir sutartais klausimais atstovauti viena kitai. Bendradarbiavimas Seime organizuojamas paritetiniais pagrindais". Bendrai trijų frakcijų veiklai bus vadovaujama rotacijos principu- kas mėnesį keičiantis frakcijų vadovams. Demokratų frakcijos pirmyninkas S.Pečeliūnas naujaji politinį darinį pavadino Mažosios Santaros vardu. Frakcijos dirbs kartu: pirmadieniais aptarinės savaitės darbus. Jo manymu, tautininkai "yra stiprus žemės ūkio klausimais, demokratai-nacionalinio saugumo, kultūros, tautinių mažumų ar užsienio politikos, o politinių kalinių ir tremtinų frakcija stipresnė socialiniuose reikalauose". Didžioji Tėvynės Santara ne visada galėdavo susirinkti ir dirbo neproduktiviai, galbūt Mažoji Santara suteiks impulsą ir Tėvynės Santarai.

Tautininkų atstovas L.Milčius teigė, kad šiuo susitarimu "iteisintas visų frakcijų lygiateisiškumas, kolegialumas ir pasitikėjimas, išsaugant savarankiškumą". Toks bendravimas tarp "tos pačios pakraipos frakcijų, netgi partijų, yra būtinis". Seimo narys L.Milčius mano, kad "jeigu nėra ideologinio, istorinio ir tradicijų pagrindo", tai vadinančių proginių partijų gyvavimas trumpas, juolab kad "kai kurios iš jų kuriamos dirbtinai, siekiant skaidyti jėgas".

Rusija dar "tebevaduoja" Čečėniją nuo... čečėnų

Visuomenės informavimo priemonės praneša, kad iš gruviškiai paversto Grozno pasitraukė generolo Dž.Dudajevė štabas, tačiau kova su išburovėliais tebesitęsia. Kremliaus politikų valia Rusijos kariuomenė dar tebevykdė vieną iš baisiausių šio dešimtmecio nusikaltimų pasaulyje. Atrodo, kad pasauliui jau pabodo žydynės Čečėnijoje. Pasaulio likimą lemiantys politikai jau nepriestarauja, kad Kremlis užbaigtų čečėnų skerdynes kaip mažai kam rūpimą ir net neįdomų "vidaus reikala". Iš tikrujų padėtis kitokia.

Sausio 17d. Baltijos valstybių rašytojai pareikalavo gerbti čečėnų tautos apsisprendimo teisę. Po kreipimus pasiraše Švedijos, Latvijos, Danijos, Estijos, Islandijos ir Lietuvos rašytojai. Pastaruoju verta išvardyti: V.Sventickas, P.Dirgėla, S.Geda, J.Vaicūnaitė, V.Girdžiauskas, K.Platelis, J.Aputis, V.Martinkus, P.Palilionis, R.Černiauskas, D.Mušinskas, V.Bražiūnas, O.Baliukonytė, E.Ališanka, kun.R.Mikutavičius.

Sausio 28d. protestą pareiškė Rusijos, Vokietijos ir Švedijos rašytojai.

Sausio 20d. Piliečių chartijos ir Visuomeninių organizacijų štabo Čečénijai remti vadovas prof. V.Kubilius paragino gyventojus "išreikšti užuojautą, pasibaisėjimą ir solidarumą tautai, kuri šiandien gina mus nuo atgyjančio imperializmo" ir pakvietė pasirašyti po protesto pareiškumu.

Sausio 23d. Seimo narys A.Endriukaitis kreipėsi į JAV senatorius Jesse Helms, Dick Lugar, Mitch McConnell ir kongresmeną Ben Gilman, prašydamas "padėti apsiginti čečėnams". Tą pačią dieną panašaus turinio laišką A.Endriukaitis išsiuntė Neatstovaujamą Nacių ir Tautų Organizacijos Generaliniam Sekretoriui dr.Michael van Walt van Praag. Sausio 30d. tuo reikalui parašytas laiškas Danijos Ministriui pirmyninkui ir užsienio reikalų ministriui. O sausio 28d. bendro Lietuvos, Latvijos ir Estijos parlamentų Čečénijos rėmimo grupių susitikimo dalyvių vardu parlamentarai A.Endriukaitis, J.Sinka (Latvija) ir A.Vallikivi (Estija) pasiraše kreipimasi į pasaulio parlamentus ir vyriausybes dėl čečėnų tautos teisės į apsisprendimą ir nepriklausomybę.

Vasario 7d. A.Endriukaitis padėkojo Estijos Prezidentui L.Meriu ir tos šalies diplomatinei tarnybai už tai, kad "Estija yra vienintelė valstybė pasaulyje, Čečénijos klausimą traktuojanti kaip tautos apsisprendimo teisės problemą, o ne vidaus reikalą, separatizmą ar ginkluotas banditų formuotes". Prie rašto pridėtas visapusiskai motyvuotas "Memorandumas dėl čečėnų tautos apsisprendimo teisės".

Čečėnai neliko vieni. Ir neliks.

Parengė
Edmundas SIMANAITIS

IŠ SEIMO IR VYRIAUSYBĖS RŪMŲ

Kaip atsiranda ir brėsta grėsmės Nepriklausomybei

Kariuomenės vadų generolą Joną Andriškevičių aplankė grupė Lietuvos Sajūdžio tarybos narių: L.Sabutis, A.Račas, J.Razma, prof.V.Kubilius, E.Simanaitis ir tarybos pirmyninkas R.Batūra. Kruvinai Rusijos agresija ir didvyriška čečėnų tautos kova už laisvę kelia parąsiųmenės susirūpinimą Lietuvos vals-

turėtų būti organizuojama teritoriniu principu. Labai svarbus vaidmuo tenka savanorių tarnybai. Kariuomenės vadas, išanalizavęs Vengrijos, Čekoslovakijos, Vietnamo, Lietuvos, Čečėnijos įvykius, nustatė bendrus grėsmių formavimosi dėsnius. Pirmiausia suformuluojamos politinės užduotys, paskui paleidžiamas propagandos mechanizmas. Jis parengia šalies visuomenę ir pasaulio opinią būsimiems įvykiams, pavyzdžiu, čečėnai buvo apšaukti piktadariais, nusikaltėliais, banditais, kaip pokario kovų partizanai Lietuvoje. Po to pradedama pati operacija, kuriai provokatoriai ir kariuomenė rengiami iš anksto. Kai operacijos baigtis jau nebėtoli, imamas išteisinti politines pasekmes. Neramumai gali kilti iš vidaus ir iš išorės. Pirmasis atvejis agresoriui labiau priimtinės. "Karinės mašinos, pasiūstos prieš Lietuvą", sulaikyti nepavyktų, tačiau labai svarbu "pasauliui parodyti patį pasipriešinimo faktą". Pradėjus veikti terito-

Lietuvos Sajūdžio tarybos nariai pas gen. Joną Andriškevičių. Iš kairės: L.Sabutis, I.Razma, G.Mikšūnas ("Lietuvos aidos" koresp.), generolas, dr.R.Batūra, prof. V.Kubilius

tybės saugumu. Generolas informavo svečius, kad šiais metais pirmą kartą paskirta lešų karinė koviniam rengimui, tačiau "rezervo rengimo sistema dar nesukurta". Kariuomenė negalės apginti krašto, jei nesigins visa valstybė. Politikų reikalus įvardyti grėsmes mūsų šalies Nepriklausomybei. Seimas vėluoja priimti gynybos koncepciją. Tuo pagrindiniu dokumentu remiantis, generalinis štabas parengtų krašto gynimo priemones, nors jau aišku, kad gynyba

rinės gynybos principui, būtų pereinama į partizaninį karą ir kovoja tol, "kol pasaulio visuomenė pradėtų reaguoti". Žinoma, vyktų ir visos tautos "visuotinis taikus pasipriešinimas". Generolas mano, kad nereikia laikytis Stalino principo- kovoti iki paskutinio karevio. Turėtų atsirasti valstybių, kurios padėtų apsiginti politine, medžiagine ir ginklo parama. Kariuomenės vadas pasakė, kad Lietuvai stinga ir "dvainio rezervo, arba jo nepakankamai kaupiamą".

Satelizmas ir pasyvumas - atsinešti iš sovietmečio

Vasario 6d. spaudos konferencijoje Tėvynės Sajungos pirmyninkas prof.V.Landsbergis teigė, kad visos dabartinės užsienio politikos nesėkmės kyla iš dviejų pagrindinių ydų- satelizmo ir pasyvumo. Nesugebėta ar negalėta išlaikyti savarankiškos užsienio politikos, vykdomi Maskvos nurodymai- tai liudija laikinų tranzito taisyklių, taikytų iš Vo-

kietijos išvedamai Rusijos kariuomenei, paverčiamas nelaikinomis. Atsakingi užsienio politikos vairuotojai neišvengė JAV, o iš dalies ir Vokietijos nepalankumo Lietuvos pastangoms greičiau priartėti prie NATO. JAV užsienio reikalų komitetas išbraukė Lietuvą, Latviją, Estiją ir Ukrainą iš artimiausių kandidatų į NATO sąrašo.

Supraskim esme

Vartau "Tremtinio" paskutinius numerius ir mąstau: ne visiems lengva suvokti, dėl ką tokis sunkus mūsų gyvenimas ir kodėl dabartinė valdžia nesistengia jo pagerinti, o tik menkina žmones- juodina opoziciją ir Sajūdį.

O daugelio mūsų nelaimių priežastis ta, kad nemaža aktyviausią Lietuvos žmonių buvo įvelta į KGB pinkles. Ir teisinių K.Lakickas straipsnyje "Pasakalų neklausykime" rašo: "KGB sistema išliko. Patikėjė sovietiniu humanizmu, žiauriai apsistarkome. Jie šiandien šliauziodami pakampėmis vis sėja tarp mūsų nepasitikėjimą..." Bet, ma-

no supratimu, KGB iškopti į valdžią pati nesistengia, o tik stropiai dirba savo darbdaviams- Rusijos imperijos atkūrėjams.

Apie reikalo esmę teisingai rašo 1994m. "Tremtinio" Nr.25 R.Gajauskaitė: "Kiekvienam uždavinui spresti yra raktas. Antai Ribentropo-Molotovo paktu pripažinimas ir įvertinimas buvo raktas į Lietuvos nepriklausomybę, atidarės duris į laisvę be jėgos naudojimo..."

Taigi ir dabar dar kai kas nesuvokia, kad didžiosios kaimynės- Rusijos- pasaulio užvaldymo idėjos nežuvusios. Jos gyvos ir Lietuvoje: jos spec. tar-

nybos KGB, GRU dirbo ir dirba visame pasaulyje. Visi Lietuvos TSR vadovai, kai kurie kunigai, mokytojai, gydytojai buvo įtraukti į jų pinkles- voratinklį ir bijodami, kad jų neištiktų Čepaičio likimas, vykdo anu padėjimus!

Taigi atskleidus dabartinių Lietuvos vadovų meilės Maskvai esmę, reikalai pagerėtų. A.Brazauskas bijo duoti parodymus M.Burokevičiaus byloje. O kaip nebijo- M.Burokevičius daug žino!

Taigi, tai suprati, aiškinkim Lietuvos žmonėms ir rimi dirbkim, o kitaip, pasak A.J.Kujalio ("Tremtinys", Nr.25): "Kokio stebuklo galim sulaukti, aiškiai matydam, kurlink veda komunistinė valdžia!"

JILAS

Kaišiadorys

Zenonas Skrickus

16 Vasario

*Krūtinėje varpu man atsilieps
senų kovų aidai
už Lietuvą- Tévynę,
už jos laisvę,
už seną kalbą, gyvą mumyse,
kuria į kovą vyčius šaukė
barzdotas krivis aukuro šviesoj.*

*Praeityje-
sunkiausios mūsų kančios,
tremtis, gulagai, žuvusių kapai.*

*Ateityje-
tikiu, Tévynės meile
pažadins širdis žygdarbiui- kūrybai.*

*Lietuvoje šviesu-
Trispalvés bokštus puošia-
16 Vasario!
Man ši diena ir sąžinė- tas pats!*

Vasario 25d. 12 val. visose Lietuvos miestu ir miesteliu aikštėse įvyks užgavėnių renginys "Juokas pro ašaras".

Kviečiame į renginį visus, o ypač valdžios virus, nesenial išmokusius žegnotis. Skelbsime šiuos metus bendro tautos pasninkavimo metais. Nesenial išmokusiemus žegnotis reikia mokyti ir pasninkauti.

**Užgavėnių renginio
"Juokas pro ašaras" rengėjai**

PATIKSLINIMAS

"Tremtinio" 2-ame numeryje išspausdintas straipsnis "Lietuvių martirologija Abezėje". Penkioliktoju numeriu užrašyta Jono Karužos lemtis. Turi būti: Karuža Jonas, Prano, gimęs 1929m. Trakų raj. Žilinų k., miręs 1951 01 18, kapo Nr. E-10.

Jono Karužos sesuo O.Gliebienė

Varėna

Valdanti Seimo dauguma priėmė sau ir buvusiai partinei nomenklatūrai naudingą įstatymą "Dėl LR religinių bendruomenių teisės į išlikusį nekilnojamąjį turą atstatymo tvarkos".

Lietuvos vyskupų konferencija pasikelbė pareiškimą, kuriame rašoma, kad "tikinčiuosius labai nustebino ir iškaudino LDDP tarybos pareiškimas "Dėl valstybės santykio su Bažnyčia"... Religijoje įžiūrimas priešas ir kliūtis demokratinės bei civilizuotos visuomenės santvarkai... Norima primesti visai tautai visuomeninio gyvenimo modelį, kuriame nebūtų vietas religijai"... Valdžia atmetė vyskupų konferencijos pasiūlymą "eiti Bažnyčios ir Valstybės susitarimo keliu" įgyvendinant Restitucijos Aktą. "Tai grubiai pažeidžia teisingumą ir parodo visišką nesiskaitymą su Bažnyčia Lietuvoje ir su Šventuoju Sostu, kurio pasiūlymu buvo sudarytos darbo grupės... Bažnyčia neieško privilegių ar malonės, bet teisingumo", - susirūpinę konstatoja Bažnyčios hierarchai.

Premjeras A.Šleževičius (drauge jis yra ir LDDP- buvusios kompartijos- lyderis) savo atvirame laiške Lietuvos katalikų kunigams rašo: "Nesunku įsivaizduoti, kuo pavirstų mūsų diskusija, jeigu ir aš, vadovaudamas ta pačia logika, imčiau dvasiškius vadinti inkvizitoriais ir

jų pasekėjais, kurie dabar turėtų atsakyti už Dž.Bruno, M.Servetą, Dž.Vaninį, K.Liščinskį ir tūkstančius kitų nukankintų žmonių. Ar gali dabartinė karta atsakyti už inkvizicijos ir stalinizmo aukas?... Mus visus slegia sunkus praeities palikimas".

Dar vienas tokios "logikos" žingsnelis- ir išgirsime, kad kompartijos paliepimu "šaunieji čekistai" teisėtai atkeršijo už inkvizitorų laužus, suimdamis keilis šimtus Lietuvos kunigų, nužudydami

das", Nr.21, 95 01 31).

Susirūpino Bažnyčios reikalais ir žinoma visuomenės veikėja, ekspremierė K.Prunskienė: "Svarbiausios priežastys, dėl kurių Bažnyčios ir žmogaus santykų skaidrumui kliudantys dalykai nutyli, yra šie: paviršutiniškas požiūris, kad Dievas ir tikėjimas, tikėjimas Dievu ir. Katalikų Bažnyčios institucija- vienas ir tas pats" ("Diena", Nr.18, 95 01 26). Ekspremierė išvardija penkias priežastis, tarp

rugsėjo 14d. sprendimu. Čia rašoma, kad byloje, užvestoje "Lietuvos žemės ūkio ekonomikos mokslinio tyrimo institutui, kuriame dirbo suinteresuotas asmuo, veikiančią agentų sąraše yra agentas "Šatrija", kurio asmens bylos numeris "1659". Ten pat ir baigiamoji frazė- "patvirtinti juridinę reikšmę turintį faktą, kad LR Aukščiausiosios Tarybos deputatė Kazimiera- Danutė Prunskienė, Prano d., sąmoningai bendradarbiavo su SSSR KGB". Sprendimas galioja. Jis, juristų akimis žiūrint,- be priekaištų. Prisiminkime nesenai skelbtas spaudoje žinias, kad ir nūdien Lietuvos veikia buvusio KGB agentūros tinklas. KGB itin kruopščiai sekė ir "globojo" kunigiją. Tradicijos gyvos. Keičiasi veiklos formos, bet ne esmė.

Vasario 6d. Tévynės Sajungos pirmininkas prof. V.Landsbergis, pareiškė, kad "Bažnyčia turi Lietuvos nuolatinį aukščiausią pasitikėjimo reitingą. LDDP tarybos pareiškimas ir nurodymas Bažnyčiai "bendradarbiauti"- priešingai, akivaizdi veidmainystė". Toks pat ir LDDP tarybos pasisakymas "už valstybinių institucijų ideologinį neutralumą", kai nė privatizacija nevykdoma neutraliai, o teismų sistema pajungiamama sau".

Edmundas SIMANAITIS

Giedojimas į šokus į svetimą vežimą

Pernai lapkričio 12d. Vilniaus politinių kalinių ir tremtinių bendrijos konferencijoje Seimo narė E.Kunevičienė pasakė kalbą (LA, Nr.225, 1994 11 17), kurioje buvo ir toks teiginys: "Mūsų kova dar tik prasideda, o ne baigiasi. Mes turime suvesti sąskaitas už mūsų kančias ir naikinimą". Parlamentarė kritiškai vertino Vyriausybės nutarimą įsteigtį genocido aukų rėmimo fon-

naują gyvenimą be smurto, melo ir neapykantos, o ne mąstyti apie sąskaitų suvedimą". Laiško autorius nepašyktėjo šviesių spaļvų savo portretui ir patam-sino adresatės.

Seimo narė E.Kunevičienė p.S.Stunguriui atsakė: "Laiške sureikšmindamas save, Jūs nukreipiate žmonių dėmesį nuo to, kas buvo sprendžiama Vilniaus politinių kalinių ir tremtinių konferencijoje. Užtikrinu Tamstą, kad personaliai Jūsų ir paminėtų laiške bendražygį darbai nebuvo svarstomi. Kalbėjome apie būtinybę išlaikyti mūsų vienybę, kuriai reikalingas visuomeninės organizacijos statusas. Buvo akcentuota LDDP vienpartinė politika Lietuvoje ir jos nesiskaitymas su kitomis politinėmis organizacijomis, pavyzdžiu, su LPKT sajunga, paskiriant darbuotojus tos organizacijos narių reikalams spręsti. Šitaip buvote paskirtas ir Jūs.

Tamsta nekalbate, kokiu būdu buvote paskirtas dabartines pareigas eiti, o rašote apie G.Vagnoriaus Vyriausybės sudarytą Politinių kalinių ir tremtinių rémimo fondą. O faktiškai nei to fondo valdybai sudaryti, nei jos veikloje dalyvauti tuo laiku Jūs nebuvote paskirtas. Kokios struktūros Jums pavedė Vyriausybės sudarytos fondo valdybos darbą tvarkyti, aš nesidomiu.

Jūs nenorite suprasti, kad kova dar tėsis ilgai ir su kuo reikia suvesti sąskaitas. Negi pamiršote 1992m. birželio 14d. referendumo sprendimą reikalauti, kad būtų atlyginta Lietuvos žmonėms bei Lietuvos Valsybei padaryta žala. Vaizduojate, kad nežinote, iš ko turi būti reikalaujama tos žalos atlyginimo.

Jūs nematote, kad Lietuvoje nuskurdinta apie 80 proc. gyventojų, kad jiems priklausantį turtą pasiglemžia LDDP valdžios korumpuoti sluoksniai. Jūsų solidarumas su jais atitinka liaudies patarę- "Kieno vežime sėdi, to ir giesmę giedi".

Komentarai čia neretai kiliangi, tačiau šimtajį kartą verta atkreipti dėmesį į pasikartojantį stygių vieno iš pagrindinių demokratiją kuriančios visuomenės dėsnį- nesugebėjome padėti teisingumo pamatum. Laiku nenubrėžta skiriamoji linija tarp okupacijos- kolaboravimo ir savigynos- iki šiol jaukia teisėsaugą ir drumsčia visuomenę. Niekšybių ir nusikaltimų užmaršinimo ideo- logija dabar išradingai dangstoma net krikščioniško gailestingumo skraiste. "Kurti naują gyvenimą be smurto, melo, neapykantos" ir be teisingumo- utopija. Be to, teisingumas anaipolti nelygintinas su neapykanta. Tik komunistai "statė" "izmus", remdamiesi "klasine neapykanta". Demokratija kuriama teisingumo pamatu:

Parengė Edmundas SIMANAITIS

Seimo narė Elvyra Kunevičienė

dą. "Norima išpiršti pašalpą, užuot atlyginus žalą... Jūs žinote, kas vadovaus tam fondui? Irgi buvęs politinis kalnys Stungurys. Jūs manote, kad jie ne gedrūs?... Mūsų žmonėms pakiš pašalpėlę ir paprašys balsuoti už juos..."

Ponas S.Stungurys pasipiktino čia pacituotomis mintimis ir paraše atvirą laišką p.E.Kunevičienei ("Diena", Nr.13, 1995 01 19): "Su kuo Jūs dabar norite kovoti? Su pavargusia tauta, su tais tūkstančiais žmonių, kurie daugiau iš baimės negu iš meilės pataikavo prievertos režimui?... Mums atrodo, kad žmonės yra pavargę nuo neapykantos, kad kuo greičiau reikia kurti

Visiškas nesiskaitymas su Bažnyčia

vyskupą V.Borisevičių ir daugelių kitų. Deja, Premjeras tolimesne Izraelio žemėje atsišprausė ne už kompartijos nusikaltimus, o už vokiečių nacių piktadarystes Lietuvoje.

"LDDP pareiškimas- klasikinis sovietinės propagandos pavyzdys, išryškiantis "darbiečių" uoliai slepiamus tikruosius partijos veidų bruozus. Jie ilgus dešimtmečius formuoti savo darbą išmanančių demagogijos meistrų. Balta vėl verčiamā juoda, o juoda- balta", - rašo kun. Aušvydas Belickas ("Lietuvos ai-

jų "prisitaikeliškumą", "pataikavimą kai kuriems kunigams" ir bene labiausiai užkiliuvusių priežastis- "naudojimasi Bažnyčios paslaugomis per referendumus ir rinkimus". Ar ne čia išlindo yla iš maišo? Nostalgija sovietmečio "rinkimų", kur visada vieningai darbo liaudis rinkdavo iš dviejų klumpių porą?

Galbūt ši neatsitiktinė ir neeilinės politinės figūros opusą gali savaip paaikinti dar nepamiršta itin svarbi aplinkybė, tiksliai apibrėžta jau nepriklausomos Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 1992m.

1994m. prasikleidus Tuskulėnų dvaro paslapčiai, prisiminiai Lukiškių kalėjime sutiktus žmones, nuteistus mirties bausme. Nejaugi ir juos sušaudę užkasė Tuskulėnų dvaro teritorijoje? O gal jų nesušaudė, pakeitė bausmę? Norėčiau tikėti, kad kuris nors jų liko gyvas ir atsiėps į mano laišką.

Tai buvo 1947m. gegužės mėn. pradžioje. Vieną pavakarę jėjė į mūsų kamerą prižiūrėtojas išvedė mane. Susirūpinau ne juokais. Kur mane veda? Į tardymą? Bet Alytaus saugume tardytojas pasakė, kad tardymas baigtas, veža į kitą kalėjimą laukti teismo. Kai nusileidome į požemį, pamaniau, kad veda į karcerį, bet už ką? Rodos, nebuvau paželdusi kalėjimo taisyklių. Bet prižiūrėtojas, atrakinės sandėliuko duris, liepė imti kibira, skudurą ir išplauti karcerių koridoriu.

Atlegusia širdimi ėmiausiai

darbo. Plaudama grindis prie karcerio durų, girdėjau šurmuli ir žmonių balsus. Tuo metu kitaime koridorius gale viename karcerioje ēmė smarkiai belsti į duris ir šaukti prižiūrėtoją. Kol prižiūrėtojas aiškinosi, aš, pasinaudojusi proga, pažiūrėjau į karcerio vidų pro durų "akutę". Pamačiau kalinį, plikas sienas ir cementines grindis. Nebuvo

matyti jokių gultų. Nežinau, kiek šioje kameroje buvo žmonių, bet girdėjau kalbant. Vienas kalinys, prisiglaudės prie durų, paklausė: "Mergaite, iš kokių tu kameros?" Kai pasakiau, jis apsidžiaugė: "Taigi jūs virš mūsų kameros!" Dar spėjau paklausti, kas jie ir kuo galiu jiems padėti. Jis atsakė, kad jie mirtininkai ir paprašė atsiusti rūkalų. Ilgai kalbėti buvo pavojinga.

Grįžusi į kamara, viską pasakoju likimo draugėms-p.Golšteinienei nuo Daugų ir Bronytei Šarkaitai iš Vaisodžių kaimo, Alytaus raj. Visos susirūpinome, kaip jiems padėti. Čia radome Moržės abecėlė susiekiai su virš mūsų kalėjimais vyrais. Dar tą patį vakarą rūkalų gavome.

Iš skarelės pasiuva staurą

Taip leidome siuntinelius dar kelis kartus.

Vėliau kažkurių jų išstukse no dar vieną prašymą- pranešti jiems, kada mus ves į pirtį. Kitą dieną mus ir vedė į pirtį. Einant pro jų langą, vienas šuktelėjo: "Kuri čia Snaigė?" (toks buvo mano slapyvardis kalėjime). Už mane atsakė p.Golšteinienė: "Kuri balčiausia, ta Sna-

jo p.Golšteinienė, pasakiusi, kad ruko jį.

Nežinau, ar sargybinis patikojo, ar ne, bet gavau septynius paras karcerio. Karcerioje teko išbūti beveik aštuonias paras.

Karcerioje kasdien gaudava truputį duonos ir šilto vandens. Per visas tas paras tik vieną kartą davė sriubos. Miegoti teko ant grindų, o aš buvau tik su suknelė-neleido né megztinio apsilikti.

Kai grįžau į karcerio į kamara, atrodė, kad grįžau į laisvę. Džiaugėmės visos trys. Bet kai po kelių dienų į mano signalą neatsiliepė mirtininkai, širdyje paliko tuščia. Dar bandėme guosti save mintimi, kad enkavedistai, supratę, kad mes remiame mirtininkus, išvede juos į kitą kameral... Bet kažin? Negi ir juos priglaudė Tuskulėnų dvaro teritorijos žemę?

Bronė PILIPONIENĖ
Aukštadvaris

Mums laisvė dar nesužydėjo...

ilgą maišelį, jį pridėjau duonos džiūvėsių, lašinių, keliais galvutes svogūnų. Idėjau ir laiškelį su keliais paguodos žodžiais, o svarbiausia- pjaustyto tabako, skiautę laikraščio ir degtukų. Kaip visa tai mirtininkams perduoti?

Kameros palangė buvo apkalta skarda. Vargais negalais praplėšiau skardą ir per tą skyly iš skarelės suvyta vīrvute nuleidau siuntinelių mirtininkams.

ge".

Tikriausiai prižiūrėtojai pastebėjo mirtininkus rūkant ar valgant džiūvėsius. Mūsų kameral pradėjo sekti. Vieną pavakarę, kai priėmiau rūkalų siuntą iš virš mūsų esančios kameros, staiga atsidarė durys ir išbėgės sargybinis suriko: "Kas iš viršaus priėmė siuntinį?" Teko prisipažinti. Sargybinis į mane pažiūrėjės paklausė, argi aš rūkau. Aš sutrikau. Bet mane išgelbė-

Kad laisvai plevėsuotu Lietuvos trispalvė

PO TO, KAI RAŠEME

Judas nusisovė pats

o pats iš šios apylinkės pasitraukė. Griau-dėjant fronto mūšiams, Rudzevičių namuose gimė mažutė Irena Rimaitytė-Antano lauktoji dukrelė, o jis, norėdamas išvengti aresto, ketino išisabarbioti Kaune. Aleksote gyveno jo tévo brolis Rimaitis, kurio ir papraše paramos, bet šis atsisakė padėti. Vélin reikėjo grįžti į Baltrušių. Slapstėsi, čia vienur, čia kitur apsistodamas. Netrukus suimamas ryžosi bėgti, bet buvo sugautas, Griškabūdžio stribų prirečtas prie arklio tempiamas, mušamas. Vélin bėgo. Labai troško pamatyti šeimą. Pabégės atėjo pas dédę Rudzevičių. Dukra jau sėdėjo lovutėje, linksmai žaidė, bet tévelio nepažinusi pradėjo verkti. Verkė ir iškankintas, baisiai nuvargės Antanas. Kelias buvo vienas- į mišką. Taigi dar 1944m., šūviams aidint, Antanas tampa partizanu-Pipiru. Jo žmona su dukrele apsigyveno netoli miško, kur vyras ją aplankydavo.

Vieną 1945m. kovo naktį Antanas vėl apsilankė Baltrušiuse pas dédę Rudzevičių. Čia buvo paslėptā dviejų P.Plechavičiaus Rinktinės kariškių ginklai, tvarsiava. Viską iškasė, nors žemė dar buvo išalus, o aplinkui- pilna rusų kareivų, jų šaudmenų sandėliai... Labai reikėjo ginklų. Už pušynėlio jo grįžtančio laukė sargyboje stovintys kiti partizanai. Dédienė Rudzevičienė ji išsprausė, per vilko apatinius drabužius, palaimino. Né vienos namuose nemiegojo. Mes, Antano pusseserės, linkėdamos greitos laisvės, pabučiavome jį, nežinodamos, kad daugiau nebesusitiksime, o po 5 metų ir jau nesnioji pusseserė eis į pramintu taku...

Po pusantro mėnesio Antanas žuvo netoli Bagotosios geležinkelio stotelės (užėjo ant pasalos). Griškabūdžio ir Barzdų stribai nežinojo, kad jis žuvo, todėl Rudzevičiaus sodybą Baltrušių k. nuolat krėtė. Kitoms čia apsilankantiems partizanams reikėjo būti labai atsargiems.

Yra išlikusių kartu su Antanu Rimaičiu kovoju sių partizanų, tačiau jo palaidojimo vietas vis dar nežinoma.

atvykti į Kražių NKVD būstinę. Vargais negalais raudisi kam palikti mažą vakuutį. Keinienė nuėjo.

Kalabuchovo vadovaujami stribai ir enkavedistai, o kartu ir išdavikas Juozas Jankauskas ēmė ieškoti partizanų slėptuvės. Ji buvo įrengta tvarte po éžiomis, o ventiliacijos anga išvesta į lauką. Ta rytą buvo stipri šalna, prie ventiliacijos angos šerkšnas buvo aptirpęs. Tai padėjo priešams aptikti slėptuvę. Partizanai liko ištikimi priesaikai-kautis nebuvo jokios galimybės, o pasiduoti su ginklu neleido pareiga. Nuaidėjo duslūs šūviai... Enkavedistai sodybos šeimininkui Vincui Baltrušaičiui liepė įėti į slėptuvę. Partizanė Rima buvo negyva, partizanas Vasiliauskas sunkiai sužeistas. Audrius, peršovęs savo armoniką, iргi nusisovęs. Jonas rankoje tebelaike pistaletą. Partizanų kūnus išniekinę numetė Užventyje... Sužeisto Vasiliausko likimas nežinomas. Tikriausiai jis mirė.

Praėjus kelioms savaitėms, jau po tardymu, Vincė Keinienė užsuko į Užventičio apylinkės "Naujojo kelio" kolūkio kontorą, ten rado Juozą Jankauską, atėjusį tvarkytį dokumentų dėl turto sugrąžinimo, atimto ištrėmus į Sibirą. Pamatoję Keinienę, pasakė jai: "Na, kaip jau teisi, kai šoviau į savo broli? Ar iš baimės kelnių nepriš..." Kontoroje buvo daug žmonių. Buvali ir aš. Jo žodžiai mane taip sukrėtė, kad degdama pykčiu, surikau: "Aš nepriš..., bet kaip tu nepriš..., šaudamas į tikrą broli? Tu pražudei tris gyvybes, išdavike Jude!"

Už brolio išdavystę J.Jankauskas gavo nemažai pinigų ir pasistatė namą Panevėžyje. Jame gyveno su žmona, gržusia į tremties Atgimus Lietuvai, žmonės ēmė kalbėti apie NKGB užverbuočių Juozą Jankauską, nušovusį savo tikrąjį broli. Prabudo sąžinę. Vakarais bijojo išėti į kiemą, vengė pažiūtamų ir draugų. Biudamas atpildo, nusisovė pats...

Monika KULICAUSKIENĖ

1994m. "Tremtinio" Nr.28 perskaičiau Irenos Majauskienės prašymą parasyti apie jos tévelį. Džiaugiuosi ją išgirdusi ir štai rašau.

Šakių apskr., Šedvygų k. gyvenusių Rimaičių šeimoje augo du sūnūs (Valentinas ir Antanas) ir keletas dukterų. Mirus motinai Onai Rimaitienei, gyvenimo sąlygos buvo sunkios, vaikai liko pušiai našlaičiai. Rimaitienės brolis Juozas Rudzevičius, gyvenęs šakių apskr. Baltrušių k., augino dvi dukras, o sūnų neturėjo, todėl, praslinkus keleriems metams po sesers mirties, pasikvietė jos jaunesnįjį sūnų Antaną gyventi pas save į Baltrušių k.

Valentinas Rimaitis tarnavo Lietuvos kariuomenėje. Okupavus Lietuvą, buvo

pervestas į sovietų armiją, iš kurios de-

zertyravo, įsitraukė į partizanų gretas;

jo žuvimo vieta nežinoma.

Brolio Antano kelias buvo sunkus. 1940m., rusams okupavus Lietuvą, dėdė, pas kurį jis gyveno, buvo atleistas iš Barzdų valsč. Baltrušių apylinkės seniūno pareigū. Gyvenimas pasunkėjo. Namuose buvo pilna okupacinės kariuomenės. Neapykanta priešui buvo didelė. 1941m. Antanas gavo iš Broniaus Stankevičiaus Lietuvos trispalvė vėliavą, kuriai iškėlė Baltrušių pradinės mokyklos kieme aukščiausio medžio viršūnėje. Kas jam padėjo, nesužinojome, o vėliau plevėsavo ilgai. Stankevičius buvo suimtas, o netrukus ir Antanas buvo tardomas į kankinamas Marijampolės kalėjime iki karo pradžios. Prasidėjus mūšiam, kaliniai pajuto, kad nera sargybos. Išlaužė kamerų duris ir išėjo į laisvę. Grįžo į Baltrušių k. ir mūsų Antanas. Dėdė Rudzevičius buvo sugražintas į seniūno pareigas, bet, būdamas senyvo amžiaus, vietoj savęs rekomendavo dirbti Antaną, kuris ir seniūnavo iki tarybinės okupacijos- 1944m.

1942m. Antanas vedė, kūrė savo šeimą. Artėjant frontui, kūdikio laukiančią žmoną parvezė pas dėdę Rudzevičių,

Anelė RUDZEVIČIŪTĖ-KUPSTIENĖ
Kaunas

Kelmės raj.

(Tėsinys. Pradžia Nr. 5)

1945m. birželyje susibūrė Baravyko būrys, kuriam vadovavo Kazys Ragulis-Baravykas, Lietuvos kariuomenės I pėstininkų pulko puskarininkis, gyvenęs Medinė k. Kaip mena buvę bendražygiai, jo būryje kovojo Andrius Grušta-Tigras, Vacys Grušta-Sniegas, Martynas Petrenas, Martynas Lisauskas-Žaibas, Bronius-Viršila, Juozas-Eglis (pavardės nežinomas) ir kiti. Vėliau Baravykas perėjo į Slyvos būrį, kadangi jo būrys iširo: vieni užsiregistravo, kiti perėjo į Dobilo ar Slyvos būrius. Po kurio laiko nusprendė užsiregistruoti ir Kazys Ragulis-Baravykas, tačiau, peržengęs saugumo slenkstį, laisvėn nebeisejo. Iškentės katorgą, grįžo Lietuvon. Ir kitus užsiregistravusius suėmė ir nuteisė.

Nuo 1945 metų kovo mén. veikė ir Vinco Daraškevičiaus-Trenksmo būrys. Jo būryje kovojo Viktoras Akūnis-Sakalas, Kazys Daugėla-Švedrys, Antanas Paplauskas, Vacys Bagdonas, Vladas Zakraičius, Stasys Grušeckas, Žentelis ir kiti. Vėliau iš Genio būrio perėjo Juozas Séjūnas-Lydis ir iš Baravyko-Martynas Petrenas-Perkūnas. Jų ryšininkė buvo Jadvyga Muleronkaitė.

Kartą Trenksmo būrio kovotojai atė-

jo pas Babenską. Staiga kareiviai ėmė supti sodybą. Kaimynystėje žmonės, aparinėję bulves, pastebėjo juos ir pranešė partizanams. Susirėmimė žuvo Viktoras Akūnis-Sakalas ir Babenskas su mergaite, kitiems pasiekė pasitraukti į mišką.

Kaip mena liudytojai, tada suėmė Moniką ir Andrių Morkūnus, Vytautą Ketvirtį ir jo motiną, Žentelį, Strazdą, Jakubauskus, Černiauską, Vilką, Tarvydą, Kazį Daugėlą, Juozėnaitę ir kitus. Išdomu tai, kad bendražygio Marty-

Veronika GABUŽIENĖ

Ka mena Upninkų apylinkės miškai

1945m. rudenį ginčo metu Martynas Petrenas sužeidė į koją patį Trenksmą. Steponas Jakubauskas, perrišęs koją, išvežė į mišką, slaugė, pristatydavo maištą. Prasidėjus šalčiams, Martynas Petrenas Trenksmą atvežė pas savo žmonos motiną Morkūnienę. Kažkas pranešė Veprių stribams Trenksmo buvimo vietą. 1945m. lapkričio 24d. Morkūnienės sodybą apsupo ir V.Daraškevičių suėmė.

Ji nuteisė 10-ių metų lagerio katorgos. Kelis tardomuosius paleido, kitiems bendarbyliams taip pat atseikėjo po 10 metų.

no Petrėno-Perkūno nesuėmė- jis užsiregistravęs su žmona išvažiavo į Kauną. Vėliau žmonos motina Morkūnienė rasta negyvai nukirsta kirviu. Ir dar viena neatspėta mišlė- kaip Trenksmo būrio partizanas, sl.Vanagas, tapo Panotérių stribu.

* * *

Sunku atkurti žuvusių partizanų biografijas: liudytojų prisiminimai blėsta, o ir anais laikais ne visi viską žinojo.

Klemensas Gurskas-Riešutas

Gimė 1919m. Kauno apskr. Pabiržio k. Vokiečių okupacijos metais dirbo seiniūno padėjėju. 1944m. suimtas, įkalintas Kalvarijos kalėjime. Pabėgės iš kalėjimo, išstojo į Žvirblio būrį. Vėliau pats vadovavo partizanų būriui. Žuvo 1947m. spalio 21d. Svilionių miškelyje. Kartu su juo žuvo ir kovos draugas Simanavičius-Mažylis iš Pravieniškių. Abu žuvusiuosius nuvežę į Jonavą numetė turgavietėje. Turgaus dieną užkasė Neries pakrantėje.

1989m. artimieji ieškojo palaikų, tačiau toje vietoje, kur nurodė įvykį mančiusi giminaitę, nieko neberado.

Vytautas Petrikonis

Gimė 1917m. Amerikoje, apie 1929m. su tėvais grįžo į Lietuvą. 1937m. baigė Karo mokyklą, studijavo Vytauto Didžiojo universitete. Partizanų ryšininkas ir padėjėjas. 1945m. perėjo į pogrindį. Apie 1947m., kai jų grupė susekė ir keilis draugus suėmė, Vytautas išėjo pas partizanus. Žilvičio būriui pristatydavo spaudą, medikamentus. Liudytojų teigimu, žuvo 1948m., tačiau nei tiksliai vieta, nei žuvimo aplinkybės nežinomas.

(B.d.)

“liaudies priešai”

1941m. birželio 14d. mūsų šeimą iš miego prikėlė ginkluoti kareiviai. Tėvelis ir brolis Kostas spėjo bėgti. Broliui Alfonsui atidarius duris, į kambarį suvirto rusiškai kalbantys kariškiai. Tik vienas Svėdasų žydas Kalnis Faitkė kalbėjo lietuviškai. Jis buvo aukštasis, gerokai praplikęs, apsvilkęs pilku kostiumu, rankoje turėjo pistoletą. Su juo jėjo nedidelis raudono veido rusas ir aukštasis kareivis, rankose laikantis ilgą šautuvą su durtuvu. Skubiai atlikę krata, ēmė skaičiuoti dar šiltas lovas. Kadangi mama mięgojo vienoje lovoje su Terese, o aš su broliu Alfonsu, tai žmonių skaičius atitiko šiltų lovų skaičių. Tada jie apsiramino, matyt, patikėjo, kad tėvelio ir Kosto nebuvu namuose... O tėvelis su Kostu tuo metu buvo kitame namo gale. Karininkas mums pasakė, kad mus perkelia gyventi į Rusiją, nes mes esame liaudies priešai. Aš nusprendžiau bėgti. Bet kaip? Kareivis su šautuvu, rodos, akių nuo manęs nenuleidžia. O gal įtaria, kad aš noriu bėgti? Bet daug labiau jū domino Alfonsas- gal todėl, kad jis jau 16 metų?

Tarnaitė su teta Rasyte (jū buvo atvažiavusi atostogauti) renka daiktus kelionei. Ne viskā leidžia imti, kai ką išmeti iš lagamino ar maišo. Teta skuba, deda patalynę, drabužius. Man keista, kad ji nebijo, kai kareivis šaukia: “Užteks, neškit į vežimą”. Apiesavo sumanymą noriu pasakyti Alfonsui, bet bijau, kad neišgirstu. Gal man bėgti, kai daiktus neš į vežimą? Ge-

riausia būtu bėgti parku ežero link. Ten daugiau krūmų.

Daiktai sudėti, bet mūsų į lauką neleidžia, liepia visiems būti kambaryje. Kai teta Rasytė ir tarnaitė išneše daiktus ir sudėjo į vežimą, išvarė į lauką.

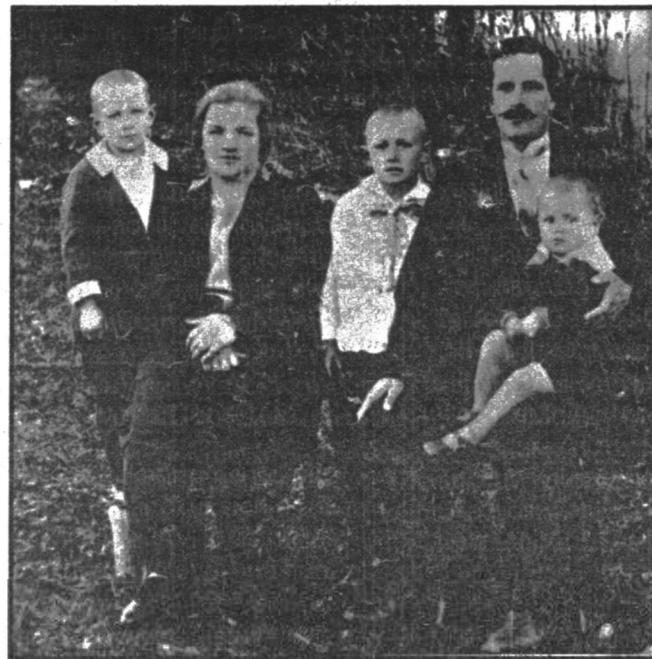
Karininko pašaukti, prie vežimo atėjo dar trys kareiviai, apsupę namą. Jaučiau, kad dabar paskutinė proga bėgti. Mamai pasakiau, kad noriu nueiti į krūmus. Mama rusiškai paklausė karininko, ir šis leido. Širdis virpėjo, kovoju su baime. Nuėjau už krūmų, jaučiau, kad manęs niekas jau nemato ir neseika. Niekaip negaliu apsispresti: bėgti ar ne? Jau ir žydas pradėjo šaukti: “Greiciau tu ten!”

Paskutinę minutę pagailo mamos. Juk kareiviai mane vysis, šaudys. Mama verks, bijodama, kad manęs nenušautų...

Taip ir grįžau prie vežimo. Sutikau būti ilgus metus kankinamas, niekinamas. Vėliau to negalėjau sau atleisti.

Prabėgo daug metų. Skaudu žiūrėti į šias nuotraukas: viena primena man laimingą, nerūpestingą vaikystę, griuvėsių kitoje nuotraukoje primena sugrautą mūsų šeimos gyvenimą.

Zenonas JUODVIRŠIS

Juodviršių šeima

Faustas atvykti negalėjo

“Tauro” partizanų apygardos vadas Aleksandras Grybinas buvo geras manų jaunystės laikų draugas. Kartu lankėme Šakių „Žiburio“ gimnaziją. Jis mokėsi aukštinesnėje klasėje. Ne kartą teko su juo pasirodyti scenoje įvairiuose vaidlinimuose ir koncertuose. Aleksandras vadintome Oliumi. 1990m. svečiuojantis Čikagoje, sutikau Oliaus brolią Zigmą, atvažlavusį iš Sen Luiso. Jis daug pasakojo apie broli ir jo likimą. Ir aš jam papasakoju apie nevykusį susitikimą su partizanų vadu Faustu. Susitikimas turėjo įvykti 1947m. birželį Griškabūdžio valsč. Vidgirių ar kokliaime kitame kaime. (Praėjo daug laiko, ne viskā tiksliai atsimenu.) Ryšininkas mane ilgiai vedė kaimų keliukais ir prieš puslaunaktį atvedė į nedidelį name. Jame, be šeimininkų, radome kelis partizanus. Ryšininkas mane pristatė. Fausto dar nebuvovo. Porą valandų laukėme, kol pasirodė du partizanai. Jie pasiteiravo, ar yra atvykės Germanas. Kai atsiliepiau, nuvedė mane į kitą kambarį ir pasakė. Faustas atvykti negalėjo, bet praše perduoti, kad jei turiu dokumentus pasą ir karių bilietą, tai ir toliau gyvenčiau legaliai. Naujos aukos nereikalingos. O mums kelio atgal nėra, todėl kausimės iki mirties.

Taip ir nesutikau daugiau A.Grybino-Fausto.
Leonardas GERMANAS
Raudondvaris, Kauno raj.

1995m. vasaris

TREMINTINYS

Nr. 7 (148)

MANO KELIAS

1944m. liepą, paskelbus mobilizaciją, daugelis šaukiamojos amžiaus vyru nėjo į sovietų armiją, slapstėsi prie namų.

1944m. spalio pabaigoje Želvos valsč. stribai, vadovaujami Mockevičiaus, išėjo gaudyti naujokų. Skuolių k. radę namuose tris brolius Skuolius, išvedė juos už kluono ir sušaudė. Tą dieną Želvos valsčiuje buvo sušaudyta 10 vyru, o gretimame Giedraičių valsčiuje - 45 vyrai. Po šių žudynių vieni išėjo į armiją, o kiti ėmė eiti į miškus. Aš irgi pasitraukiau pas partizanus. Pasirinkės Putino slapyvardį, kovoju "Žaliojo Velnio", paskui "Plieno" rinkinėje, "Titnago" būryje ir kt.

1945m. liepos 17d. mūsų šeimą ištremė į Permés sritį. 1947m. mama ir sesuo Palmyra pabėgo iš tremties ir grįžo į Lietuvą, bet netrukus buvo suimtos nuteistos trejiems metams. Mama Vologdos kalėjime mirė, o sesuo, atbuvisi bausmę, buvo sugražinta į tremties vietą, iš kur grįžo į Lietuvą 1956m.

1946m. kovo pabaigoje Prano Vytauto dokumentais persikeliau į Kauną ir apsigyvenau pas savo giminaitę Eleną Januškienę. Jos vyras, mano pusbrolis Jonas Januška, buvo žymus teisininkas, dalyvavo pasipriešinime, žuvo 1945m. Vorkutos lageriuose. Pas Januškienę dažnai užeidavo "Tauro" apygardos vadas Pyplys-Mažytis, su kuriuo netrukus susipažinai. Tapau jo ryšininku, palaikiau ryšius su "Dainavos" apygarda ir su Keštučio grupė, kuriai vadovavo Žižmaras.

Mažyčio nurodymu Kaune suorganizavome atskirą pogrindžio grupę "Lietuvos laisvės armijos Vyriausiajį štabą". Mane išrinko pogrindžio grupės vadu. Pasirinkau Diemedžio slapyvardį. Mūsų grupė buvo sukurta čekistų klaudinimui. Vėliau įsijungėme į "Tauro" apygardą. Aš turėjau palaikyti ryšį su "Dainavos" apygarda, aprūpinti partizanus pogrindžio spauda ir ryšininkus fiktyviais dokumentais.

1947m. rugpjūčio ar rugsėjo mėn. Pyplio-Mažyčio iniciatyva buvome pakvieti į Garliavos valsčių susitikti su "Tauro" apygardos vadu Lukša-Skirmantu.

Mus prisaikdino "Tauro" apygardos kapelionas kunigas Lelešius-Grafas. Lukša-Skirmantas mane paskyrė "Tauro" apygardos Birutės rinktinės kuopos vadu.

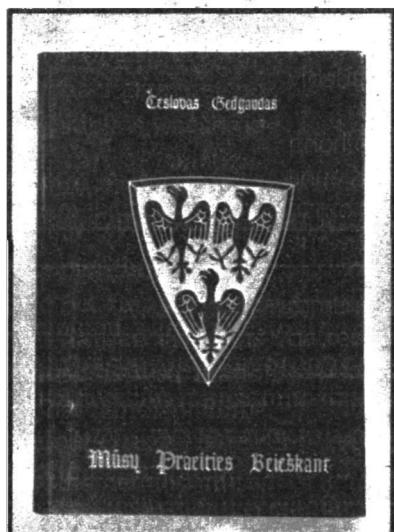
Netrukus prasidėjo areštai, ir teko iš Kauno skubiai pasitrauktis.

Mane suėmė 1951m. vasario 1d. Rietavo raj. Padėvyčio tarybiniai ūkyje. Aš tada turėjau Juozo Ramanavičiaus dokumentus.

Vilniaus apygardos karinis tribunolas nuteisė mirties bausme, bet teismas paskyrė 25 metus lagerio ir 5 metus be teisių. Iš lagerio paleido 1956m.

Stasys SUDNIKAS

Kaišiadorių raj.

"Mūsų praeities beieškant"

KAUNAS. Sausio 28d. Maironio namuose (Literatūros muziejuje) įvyko Č. Gedgaudo knygos "Mūsų praeities beieškant" antrojo leidimo pristatymas skaitytojams. Knyga 1972m. spausdinta Meksikoje. Antrajį fotografiuotą leidimą spaudai parengė iš 10 000 tiražu išleido Leopoldo Krušinsko suburta iniciatyvinė grupė. Pristatyme dalyvavo ir kalbėjo aktorė Inesa Paliliytė, istorikas Keštutis Kasparas, rėmėjas Vytautas Valiūnas ir kiti. Nutarta iš gautujų knygos pajamų, įsteigti Č. Gedgaudo fondą. Šio fondo veiklos programą nušvietė Leopoldas Krušinskis. Jis pasakė, kad nutarta fondo prezidente išrinkti knygos autorius žmoną Eleną Gedgaudienę, garbės nariais - jo sūnus Algimantas ir Vytautas.

Leidėjas įteikė po knygą rėmusiems antrajį jos leidimą. Po to įvyko vakaronė prie kaimiško pieno puodelio, duonos, sūrio ir pyragų. Skambėjo kanklės ir jaunimo folklorinio ansamblio balsai.

Natalija PUPEKIENĖ
Gedimino BENDORA VIČIAUS
nuotrakos

Štai jūs knygos

"Situacija"

Toks naujo Jonės Balčiūnaitės romano pavadinimas. Žodis "situacija" reiškia padėtį, aplinkybių visumą, būseną, vietovę.

Kodėl autorė taip pavadino savo romaną, kuri prasmė svarbiausia, išryškėja paskaičius knygos motto: "Man steikė likimas retą progą... Pažvelgt į sieļą žmogui iš arti..." (A. Miškinis).

Šiandien turime daug memuarinės literatūros apie mūsų tautos ir valstybės kančias, tačiau mūsų tragiską istoriją įprasminančio prozos kūrinio dar nebuvo.

Veiksmas vyksta Lietuvoje ir už jos ribų. Veikėjai iš Pavilkės kaimo, esan-

čio netoli Vilkių miesto. Ten gimė, augo ir dirbo Gerarda Stumraitė-Rybavka, vėliau tapusi ministre. Atrodo, kad ji dar gyva ir vaikščioja po Vilnių.

Romanas prasideda 1940 metais ir tęsiasi iki šių dienų. Veikėjams palikta pasirinkimo laisvė. Daktaras Kuzma (primena vieną garsų Lietuvos chirurga) jaunam gimnazistui nustato keista diagnozę: "...Tamsta sunkiai sergi, jau moki išduoti ir graužiesi į žmonių širdis kaip kirvarpa".

Aplink šiuos personažus sukas veikėjų, jų draugų ir giminų likimai.

Iš Rytų atėjo sąvoka mankurtas, iš Vakarų - Orvelo - prolas, pagaliau J. Balčiūnaitė surado lietuvišką atitinkančią kirvarpa.

R. GRĘBLIŪNAS

Panevėžys

1995m. vasaris

TREMINTINYS

Nr. 7 (148)

8

IVYKIAI • IVYKIAI

LAZDLIŲ raj. Vasario 5d. Gerdašių bažnyčioje, buvo auko jamos šv. Mišios už 1945m. vasario 5d. Macevičių k. žuvusius Dainavos apyg. Šarūno būrio partizanus. Žinomas 8 žuvusiųjų pavardės. Iš jų 5 palaidoti Gerdašių kapinėse, 3- Liškiavoje.

Ta šaltą vasario dieną pirmieji Dzūkijos partizanai rinkosi į Macevičių k. pasitarti. Išėjo ir mano brolis Petras Subačius, Merkinės abiturientas poetas, man pažadėjęs pavasarį parnešti šilo gėlę ir prašes neliudėti. Nesiukėta išdavystės ir NKVD pasalos...

Artimieji juos laidojo paslapčiomis, net karstų nespėjė sukalti.

Po šv. Mišių Gerdašių ir Liškiavos kapinėse žuvusiųjų artimieji padėjo gėlių, uždegė žvakeles.

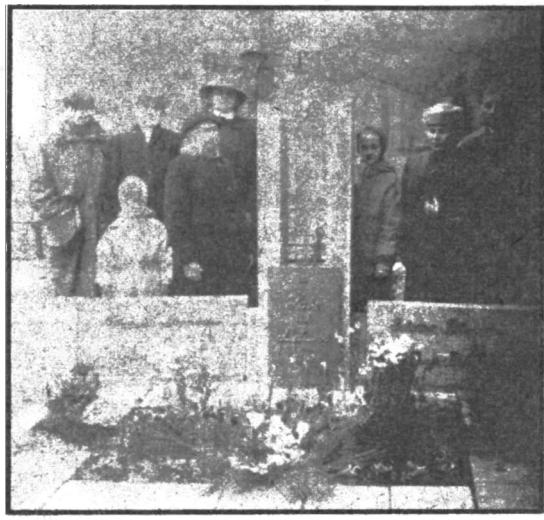
Ona SUBAČIŪTĖ-VALEYČIENĖ

J.Itn. Balys Šinkonis-Šarūnas

Balys Jurkonis-Ulonas

Prie paminklo 4 partizanams Gerdašių kapinėse

Iš kairės Petras Subačius

Tado BŪDVYČIO, nušauto 1949m. spalio 29d. Šilutės raj. Saugų apyl. Virkitų k. užkasiomo vietas ieško brolis. 1948m. gegužės 22d. motina ir sesuo buvo ištremtos į Krasnojarską. Motina iš tremties grijo, o sesers palaikus artimieji 1990m. perkélé iš Krasnojarsko į Švėkšnos kapines.

Tadas Būdvytis slapstėsi nuo mobilizacijos į sovietinę armiją. Spėjama, kad jo palaikai užkasti Saugų miestelyje tarp parduotuvės ir bažnyčios. Tikslesnių žinių laukia Petras Būdvytis, Švėkšna, Šilutės raj.

Kun. Valentinas ŠIKŠNIUS kalėjo Vorkutotos ir kituose lageriuose. 1956m. grijo į Lietuvą ir netrukus mirė.

Norečiau, kad atsilieptų kaliniai, kalėjė su kun. V. Šikšnumi ir jį pažinojė. Išsko: Vytautas RIMGAILA, Sportininkų g. 9-62, 5813 Klaipėda; tel. 219733.

“KOMIŲ ŽEMEJE”

Taip pavadinta A.Racenoistorinė apybraiža išsamiai nusviečia tą tundros ir pelkių koraliją, į kurią jau nuo caro laikų būdavo tremiamai Rusijos vietininkams nepatikimi lietuvių, tautinės minties skleidėjai. Bolševikų konklagerius Komijoje sistemingai pradėta kurti nuo 1929-ųjų. Knigos autorius skelbia čia kentėjusių lietuvių vardinius sąrašus, kuriuos žmo-

nės sudarė iš atminties. Yra keletas žemėlapių, archyvinų nuotraukų, o svarbiausia- gausu niekur neskelbtų istorinių žinių apie tremties ir įkalinimo vietas, kuriose amžiams liko tūkstančiai lietuvių.

A.Raceno knygą “Komių žemeje” 3000 tiražu išleido Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga, redagavo O.Balčytienė.

Natalija PUPEIKIENĖ

TREMINTINYS

Vyr. redaktorė Vanda Poderytė

1995m. vasario 17 d. Nr. 7 (148). SL289

Mūsų adresas: Laisvės al. 39,
3000 Kaunas, tel. 209530

Maketavo Rasa Černevičiūtė. Spausdino valst. "Aušros" spaustuvė, Vytauto pr.25, Kaunas. Ofsetinė spauda, 2 sp. lankai. Tiražas 6000. Užs. Nr. 3863

"Tremtinio" laikraštyje dažniausiai spausdinamos archyvinės nuotraukos, todėl spaustuvei dėl jų kokybės pretenzijų neturime

ILSÉKITĖS RAMYBĖJE

Jonas Sajauskas

1915-1995

Vasario 8d. mirė LPKTS Marijampolės skyriaus narys Jonas Sajauskas. Velionis gimė 1915m. Smalininkų kaime prie Kalvarijos. 1947m. buvo suimtas ir nuteistas. Tuo po suėmimo tremtin iškeliao ir jo šeima.

Išbuves bausmės laiką Karelijos lageriuose, Sajauskas nuvyko pas šeimą į tremtij, kur vietinis MGB pareigūnas jį, laisvą žmogų, savavališkai pavertė tremtinui, atimdamas iš jo asmens dokumentus.

1957m. visa šeima grijo į Lietuvą. Čia keturi Sajauskų vaikai baigė mokslius, sukūrė šeimas.

Tebūnė lengva jam Lietuvos žemelė.

LPKTS Marijampolės skyrius

Bronė Bagdonienė

1925-1995

1941m. birželio 14d. 3-ią valandą nakties prasidėjo Bronės Vaitiekūnaitės-Bagdonienės varginga tremtinės kelionė iš gimtojo Pelyšų kaimo į Sibirą. Atvežė į Altajaus krašto Kamenabį gyvenvietę. Visko teko patirti. Badas ir šaltis sekino jėgas. Liko nebaigtą gimnaziją, teko atidėti svajones. Tačiau gabė ir valinga mergina Sibire baigia medicinos felcerių mokyklą, išteka už lietuvio tremtinio. Tik 1958m. vasarą šeima su pusės metų dukrele grijo į Lietuvą, apsigyveno Anykščiuose. Nors trūksta visko, sunku pragyventi, tačiau jি įpratusi grumtis su neprtekliais- dirba, augina vaikus. Dar spėja pasidžiaugti Atgimimu, Kovo 11-ąja, liūdėjo tragiskąjį Sausį. Vasario 2d. tyliai iškeliao į amžinybę.

Tegu ošia jai Anykščių šilelio pušys, o siela džiaugiasi amžinąja šviesa.

LPKTS Anykščių skyrius

Marija Slavénienė

1909-1995

Velionė gimė Vilkaviškio apskr. Alvitos valsč. Viščiakaimio k. ūkininkų šeimoje.

Nuo 1929m. mokytojavo įvairoje Lietuvos mokyklose.

1941m. 06 14d. kartu su vyru ir sūnumis- 6-erių metų Eugenijumi ir vienerių metukų Antanéliu- buvo ištrenta į Sibirą. Mažasis sūnelis mirė kelyje, 1942m. Rešiotų lageryje mirė vyras.

1945m. M.Slavénienė buvo suimta ir nuteista 10 metų lajerio.

1956m. grijo į Lietuvą, dirbo Eržvilko vid. mokykloje, bet už tai, kad lankė bažnyčią, buvo atleista iš darbo. Nuo 1970 metų gyveno Kaune.

Mirė vasario 6d. Palaidota Karmėlavos kapinėse.

Tebūna jai lengva Lietuvos žemelė.

Antanas VAIČIŪNAS

Aleksas Bajoras

1915-1995

Vasario 7d. LPKTS Kaišiadorių skyrius neteko dar vieno likimo brolio- tremtinio Alekso Bajora.

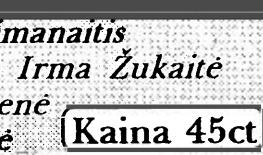
Velionis gimė 1915m. Prienų raj. Mediniškių kaime. Čia sukūrė šeimą. 1948m. gegužės 22d. su šeima buvo ištrentas į Krasnojarsko kr. Jarcevo raj. Krivliako gyvenvietę.

Dešimt metų krito medžius Sibiro taigoje, kol dėl nelaimingo atsitikimo tapo invalidu. Iš tremties grijo 1958m., šiaip taip išsidarbino kolūkyje.

Nuoširdžiai užjaučiame velionio žmoną, dukrą ir artimuosius.

Tebūna jam lengva Lietuvos žemelė.

LPKTS Kaišiadorių skyriaus pirmininkas

koresp.: Edmundas Simanaitis

lit. red.: Danutė Bartulienė, Irma Žukaitė

korekt.: Audronė Kaminskienė

tech.red.: Vesta Milerienė [Kaina 45ct]